

Lovforslag nr. L 13. Fremsat den 7. oktober 1987 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om tilskud til Færøernes Hjemmestyre på undervisningsområdet

(Omlægning af statsrefusioner m.v. til bloktilskud)

§ 1. Undervisningsministeriet yder årligt et tilskud til Færøernes Hjemmestyre på 157.225.000 kr. (1987-prisniveau).

§ 2. Tilskuddet reguleres årligt med en procent, der fastsættes på finansloven.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter forhandling med Hjemmestyret og med Finansudvalgets tilslutning ændre tilskuddets størrelse, hvis der sker væsentlige ændringer i de forudsætninger, der har ligget til grund for tilskuddets fastsættelse.

§ 3. Tilskuddet udbetales månedsvis forud til Færøernes Landskasse med $\frac{1}{2}$ af det årlige tilskud.

§ 4. Færøernes Hjemmestyre kan inden for rammerne af gældende lovgivning frit disponere over tilskuddet.

§ 5. Undervisningsministeren kan efter aftale med Hjemmestyret fastsætte nærmere regler om administrationen af ordningen.

§ 6. Loven har virkning fra og med finansåret 1988.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan efter aftale med Hjemmestyret bestemme, at loven helt eller delvis har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget er led i opfyldelsen af en aftale af 9. marts 1987 mellem regeringen og Færøernes Landsstyre vedrørende tilskudsreform. Aftalen med tilhørende bilag A-E er optrykt som bilag til lovforslaget. Aftalen er tiltrådt af Færøernes Lagting.

Som led i aftalens opfyldelse er samtidig fremsat tilsvarende lovforslag for sundhedsområdet og det sociale område.

Som en nødvendig konsekvens af nærværende lovforslag er samtidig fremsat et forslag til lov om ændring af forskellige love om Færøernes undervisningsvæsen.

Regeringen og Færøernes Landsstyre har indgået aftalen om tilskudsreform, idet der var enighed om, at det nuværende tilskudssystem (refusioner) er behæftet med svagheder:

- i en række tilfælde er der ikke sammenfald mellem den disponerende og den økonomisk ansvarlige myndighed,
- tilskudssystemets udformning medfører en risiko for utilsigtet og uhensigtsmæssig substitution mellem beslægtede udgiftsområder, og
- systemet er administrativt besværligt på grund af det store antal tilskudsordninger, som i vidt omfang afviger fra hinanden.

Herudover har Færøernes Landsstyre fundet, at tilskudssystemet på en række områder lægger urimelige restriktioner på Hjemmestyrets dispositionsmuligheder.

Regeringen har samtidig den opfattelse, at det nuværende system giver dobbeltdækning, idet der også betales refusion af de efterhånden betydelige færøske indførselsafgifter, der betales til landskassen. Refusionssystemet har endvidere givet anledning til problemer i forhold til de i 1983 gennemførte ændringer i det statslige budget- og bevilningssystem, hvorefter merudgifter, der ikke umiddelbart kan afholdes inden for et ministeriums totalramme, forudsætter kompenserende besparelser.

Med afskaffelsen af den automatiske pris- og lønregulering af statens udgiftsbevillinger fra og med finansåret 1987 må det antages, at disse problemer vil vokse.

På denne baggrund var der i foråret 1986 mellem regeringen og landsstyret enighed om at indlede forhandlinger om spørgsmålet. Disse forhandlinger resulterede i aftalen.

Sigtet med lovforslaget er således dels at skabe bedre overensstemmelse mellem beslutningskompetencen og det økonomiske ansvar på Færøerne, dels at give de færøske myndigheder større dispositionsfrihed.

Lovforslaget er vedtaget af Færøernes Lagting.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Der er tale om en omlægning af de eksisterende tilskud (refusioner) med visse reguleringer til et samlet bloktilskud. Tilskuddet omfatter drifts- og anlægsudgifter til folkeskolen og erhvervsskolerne, driftstilskud til friskoler, fritidsundervisning og seminariet samt uddannelsesstøtte til uddannelsessøgende ved uddannelsesinstitutioner på Færøerne.

Vedrørende beregningen af dette bloktilskud henvises til bilag E til aftalen.

Den gældende finansielle fordeling af byrden mellem staten (Undervisningsministeriet) og det færøske hjemmestyre inden for det færøske undervisningsvæsen, der efter den færøske hjemmestyrerlov er fællesanliggender, er bestemt af en række forskellige tilskuds- og refusionsordninger. Ordningerne har hjemmel i en række særlige lovbestemmelser eller udelukkende i de årlige finanslove. Vedrørende disse bestemmelser henvises til det samtidig forelagte forslag til lov om ændring af forskellige love om Færøernes undervisningsvæsen.

Procentrefusionerne og tilskuddene kan imidlertid påvirke ressourcevalget på en uhensigtsmæssig og utilsigtet måde. Derfor foreslås ordningerne omlagt til bloktilskud.

Ved de gældende ordninger ydes procentrefusionerne og tilskuddene i de fleste tilfælde ved månedlige udbetalinger på grundlag af de færøske

myndigheders refusionsopgørelser med specification af udgifterne. I andre tilfælde finder udbetalingen sted på grundlag af opgørelser ved regnskabsårets slutning. Endelig bemærkes for statens uddannelsesstøttes vedkommende, at støtten til uddannelsessøgende over 18 år ved uddannelsesinstitutioner på Færøerne og til uddannelsessøgende under 18 år, hvis undervisningspligt er ophørt, udbetales til disse, efter de for uddannelsessøgende i øvrigt gældende regler. Refusionen med 25 pct. af de stipendier, der ydes af de færøske kommuner til visse elever i 8. og 9. klasse, sker efter regning efter støtteårets udløb.

Administrationen af lovforslagets generelle tilskud vil ske ved, at beløbet månedsvis overføres direkte til Færøernes Landskasse uden indberetning af refusionsgrundlag.

Omlægningen af tilskudssystemet vil som følge heraf forenkle tilskudsadministrationen betydeligt både for Undervisningsministeriet, Rigsombudet og Hjemmestyret.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Tilskuddet erstatter tilskud til og refusioner af Hjemmestyrets udgifter til det færøske undervisningsvæsen inden for Undervisningsministeriets områder. I bilag E til aftalen er nærmere angivet, hvorledes bloktilskuddet er beregnet.

Til § 2

I bilag D til aftalen er prisreguleringen af tilskuddet beskrevet nærmere.

Det er aftalt, at tilskuddet årligt prisreguleres med den samme procent, der gennemsnitlig anvendes ved reguleringen af det samlede statslige udgiftsbudget.

Tilskuddet reguleres således for inflationsudviklingen, men friholdes for eventuelle dispositionsbegrænsninger.

Efter stk. 2 kan undervisningsministeren ændre tilskuddets størrelse, hvis der sker væsentlige æn-

dringer i de forudsætninger, der har ligget til grund for bloktilskuddets fastsættelse. Dette kan kun ske efter forhandling med Hjemmestyret og med Finansudvalgets tilslutning og på foranledning af såvel undervisningsministeren som Hjemmestyret.

Det vil være et eksempel på sådanne ændrede forudsætninger, som kan ændre tilskuddets størrelse, at et sagsområde overgår fra fællesanliggende til særanliggende, hvor Hjemmestyret har den fulde disposition og afholder alle udgifter.

Til § 3

De generelle tilskud overføres månedsvis forud direkte til Færøernes Landskasse med $\frac{1}{2}$ af det årlige tilskud. Udbetalingerne afrundes til nærmeste beløb deleligt med 1.000.

Til § 4

Hjemmestyret kan disponere frit over det generelle tilskud, uanset tilskuddet erstatter bestemte tilskuds- og refusionsordninger vedrørende det færøske undervisningsvæsen.

Til § 5

Der vil efter aftale med Hjemmestyret kunne fastsættes regler om administrationen af ordningen, herunder om udbetalingsproceduren.

Til § 6

Ifølge aftalen skal omlægningen finde sted med virkning senest fra 1. januar 1988. På områder, hvor reformen iværksættes inden 1. januar 1988, således som aftalen giver mulighed for, modregnes de for året 1987 i den forløbne del af 1987 udbetalte refusioner i det for hele året fastsatte bloktilskud.

Det er dog samtidig aftalt, at reformens gennemførelse for statens uddannelsesstøttes vedkommende af teknisk-administrative grunde kan udskydes til 1. august 1988 (støtteåret 1988/89).

Aftale af 9. marts 1987 mellem regeringen og Færøernes landsstyre vedrørende Tilskudsreform

1. Snarest muligt og senest 1. januar 1988¹⁾ iværksættes en Tilskudsreform, hvorefter de statslige udgifter til

- de i bilag A opførte områder fuldt ud dækkes af bloktilskud,
- de i bilag B opførte områder dækkes af en kombination af bloktilskud og 25 pct. udgiftsrefusion,
- de i bilag C opførte områder dækkes af 50 pct. udgiftsrefusion.

2. Bloktilskuddet fastsættes, inkl. aftalte justeringer på ialt kr. 33.900.000, til ialt kr. 461.689.000 i 1987-prisniveau, jf. bilag E.

Bloktilskuddet reguleres med den i bilag D beskrevne reguleringsordning.

Efter anmodning fra såvel Færøernes landsstyre som regeringen kan der forhandles om bloktilskuddets størrelse, såfremt der måtte indtræde væsentlige ændringer i de forudsætninger, der ligger til grund for bloktilskuddets fastsættelse.

Regeringen har ved bloktilskuddets fastsættelse ikke indregnet de af Færøernes landsstyre forventede udbygningsbehov inden for især Færøernes særforborg, sundheds- og skolevæsen. En udbygning hjemmestyret har tilkendegivet vil blive gennemført. Regeringen er indstillet på at forhandle med Færøernes landsstyre om og i hvilket omfang, staten skal bidrage yderligere til finansieringen af disse områder.

3. Bloktilskuddet udbetales månedsvis forud til Færøernes Landskasse med $\frac{1}{2}$ af det årlige tilskud. På områder, hvor reformen iværksettes inden 1. januar 1988, modregnes de i den forløbne del af 1987 udbetalte refusioner i det for hele året fastsatte bloktilskud.

4. Færøernes hjemmestyre kan inden for rammerne af gældende lovgivning frit disponere over bloktilskuddene.

Hvad refusionsområderne, nævnt i bilag B og C, angår, henvises til pkt. 2 og pkt. 6 i aftalen.

På finansloven fordeles bloktilskuddet i 1987-prisniveau således:

§ 12. Fiskeriministeriet	kr. 983.000
§ 13. Indenrigsministeriet . . .	kr. 176.695.000
§ 15. Socialministeriet	kr. 117.823.000
§ 17. Industriministeriet	kr. 2.258.000
§ 20. Undervisningsministeriet	kr. 157.225.000
§ 26. Pensionsvæsenet	kr. 6.705.000

Det bemærkes, at endelig fastsættelse af bloktilskuddet vedrørende indlæggelser på Rigshospitalet beror på opgørelse af de faktiske udgifter. Endelig fastlæggelse af bloktilskuddet vedrørende pensioner beror på udformningen af ordningen for overførsel af statslige pensioner til Færøerne.

5. På refusionsområdet aftales:

Inden for en ramme på kr. 6.000.000 i årlige statslige merudgifter i 1987-prisniveau justeres satserne på pensionsområdet således, at der med hensyntagen til forskelle i beskatning m.v. sikres samme disponible indkomst for pensionsmodtagere på Færøerne og i Danmark. Det forudsættes, at der gennemføres kompenserende besparelser på refusionsområdet på kr. 5.500.000. Inden for en ramme på kr. 2.500.000 i årlige statslige merudgifter i 1987-prisniveau forlænges barselshvilen på Færøerne.

6. Såfremt hjemmestyret ønsker at forhøje satser m.v. på de i bilag B og C opførte områder, kan dette ske mod

- kompenserende besparelser på de i bilag B og C opførte områder,
- eller reduktion i bloktilskuddet,
- eller at hjemmestyret fuldt ud afholder den pågældende udgift.

Satsændringer m.v. på de i bilag B og C opførte områder, der medfører øgede stats-

udgifter, forudsætter som hidtil socialministerens tilslutning.

7. Såfremt et sagsområde, herunder de i bilag A, B eller C opførte, overgår fra fællesanliggende til særanliggende, påhviler finansieringen af området alene hjemmestyret.

Efter forhandling mellem Færøernes

landsstyre og regeringen reduceres statsudgifterne i overensstemmelse hermed.

8. Tilskudsreformen iværksættes på de enkelte områder¹⁾ snarest muligt og senest 1. januar 1988 efter aftale mellem Færøernes landsstyre og vedkommende ressortminister.

¹⁾ For Statens Uddannelsesstøtte kan reformens gennemførelse af teknisk/administrative grunde eventuelt udsættes til 1. august 1988 (støtteåret 1988/89).

Ændring af tilskudssystemet for Færøerne

Socialministeriet

Aldersoms- og plejehjem (drift)
 Henlæggelse til opførelse af aldersoms- og plejehjem
 Børn og enker m.v., underholdsbidrag
 Hjemmehjælp
 Færøernes specialskole
 Ulykkesforsikringsrådet
 Klienter under ekstern forsorg
 Aflastnings- og fritidshjemmet i Thorshavn
 Institutionsophold for færøske klienter i Danmark
 Rejser for klienter og pårørende (forsorgsydelser)
 Vikar for medarbejdere med uddannelse (forsorgsydelser)
 Åndssvageforsorgen
 Administrationsudgifter
 Anlægsudgifter, særfor sorgen

Indenrigsministeriet

Udligningstilskud til Færøernes Hjemmestyre
 Anlægsudgifter
 Driften af færøske sygehuse
 Indlæggelser på Rigshospitalet
 Kommunelæger
 Svangerskabshygiejne
 Sundheds/hjemmesygepleje
 Lægeundersøgelse af børn
 Skolelæger
 Epidemi, vaccinationer, kønssygdomme

Sygekasser

Undervisningsministeriet

Folkeskolen
 Drift
 Anlæg
 Friskoler
 Drift
 Anlæg
 Fritidsundervisning
 Drift
 Anlæg
 Erhvervsskolerne
 Drift
 Anlæg
 Færøernes Seminarium
 Drift
 Anlæg
 Statens Uddannelsesstøtte

Fiskeriministeriet

Færøernes Fiskerilaboratorium
 Drift
 Anlæg

Industriministeriet

Færøernes maskinskole

Finansministeriet

Pension, lærerne
 Børneforsorgens pensionsordning

Ændring af tilskudssystemet for Færøerne

Socialministeriet

Personlige tillæg, omsorgsarbejde, revalidering og hjælpemidler

Kontanthjælp efter forsorgsloven

Daginstitutioner

Børneforsorg i ø.

Sygedagpenge

Ændring af tilskudssystemet for Færøerne

Socialministeriet

Folkepension

Invalidepension

Enkepension

Bloktilskuddets regulering

Med virkning fra finansåret 1987 budgetteres finansloven og dermed også Færøtilskuddene i løbende priser.

Den egentlige finanslovsprocedure indledes med rammefastsættelse i februar måned, hvor Finansministeriet udmelder rammetallene for ministerområderne for de kommende finansår. Rammetallene opgøres i det kommende finansårs forventede pris- og lønniveau.

Der vil i løbet af budgetteringsfasen, der løber indtil Folketingets endelige vedtagelse af finanslovsforslaget i december, kunne ske justeringer i pris- og lønforudsætningerne, såfremt den forventede pris- og lønudvikling ændres markant i forhold til det ved rammefastsættelsen forudsatte.

Det bør i denne forbindelse understreges, at pris- og lønskønnene fastlægges selvstændigt ud fra budgetdepartementets bedste forventning til den fremtidige inflationsudvikling. Hvis det politisk besluttet, at der ikke skal gennemføres fuld kompensation for inflationsudviklingen, således som det eksempelvis er sket med dispositionsbegrænsnin-

gen, sker dette særskilt, og denne begrænsning indlægges *efter* fastlæggelsen af PL-reguleringen.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at det eller de fremtidige færøske bloktilskud reguleres i overensstemmelse med den gennemsnitlige reguleringsprocent for det samlede statsbudget. Dette indebærer, at Færøtilskuddet reguleres med et samvejet indeks, der er identisk med den regulering, de statslige udgifter i øvrigt justeres med. Færøbevillingerne kompenseres således for den danske inflationsudvikling, men de friholdes for eventuelle dispositionsbegrænsninger, nævnt i de foregående afsnit.

Reguleringen af delbloktilskuddet vil inden for den enkelte udgiftsramme således blive oplevet som neutral.

Denne automatiske regulering af bloktilskuddet til Færøerne kombineres med, at såvel Færøernes Landsstyre som regeringen kan begære bloktilskuddet forhandlet, såfremt der måtte indtræde væsentlige ændringer i de forudsætninger, der ligger til grund for bloktilskuddets fastsættelse.

Bloktilskud

Område/Udgiftsart 1.000 kr.	Bloktilskud (1985-priser)	Bloktilskud (1987-priser)	Aftalte justeringer i forhold til budget 1986	Bloktilskud 1987
<i>Socialministeriet</i>				
Personlige tillæg, omsorgsarbejde, revalidering og hjælpemidler	2.664	2.864	-	2.864
Alderdoms- og plejehjem (drift)	20.010	21.511	7.000	28.511
Henlæggelse til opførelse af alderdoms- og plejehjem	4.785	5.144	-	5.144
Børn og enker m.v., underholdsbidrag	1.875	2.016	-	2.016
Hjemmehjælp	19.569	21.037	-	21.037
Kontanthjælp efter forsorsloven	171	184	-	184
Daginstitutioner	6.075	6.531	-	6.531
Børneforsorg i ø.	2.700	2.903	-	2.903
Færøernes specialskole	8.802	9.462	-	9.462
Ulykkesforsikringsrådet	576	619	-	619
Sygedagpenge	4.144	4.455	-	4.455
Klienter under eksternt forsorg	370	398	-	398
Aflastnings- og fritidshjemmet i Thorshavn	848	912	-	912
Institutionsophold for færøske klienter i Danmark	11.596	12.466	-	12.466
Rejser for klienter og pårørende (forsorgsydelser)	100	108	-	108
Vikar for medarbejdere med uddannelse (forsorgsydelser)	160	172	-	172
Åndssvageforsorgen	17.313	18.611	-	18.611
Administrationsudgifter	400	430	-	430
Anlægsudgifter, særfor sorgen	-	-	1.000	1.000
Socialministeriet i alt	102.158	109.823	8.000	117.823
<i>Indenrigsministeriet</i>				
Udledningstilskud til Færøernes Hjemmestyre	25.772	27.705	-	27.705
Anlægsudgifter	-	-	3.000	3.000
Driften af færøske sygehuse	97.500	104.813	3.100	107.913
Indlæggelser på Rigshospitalet	20.475	22.011	-	22.011 ¹⁾
Kommunelæger	1.100	1.183	-	1.183

Svangerskabshygienje	250	269	-	269
Sundheds/hjemmesygepleje	3.710	3.988	-	3.988
Lægeundersøgelse af børn	325	349	-	349
Skolelæger	175	188	-	188
Epidemi, vaccinationer, kønssygdomme	185	199	-	199
Sygekasser	9.200	9.890	-	9.890
Indenrigsministeriet i alt	158.692	170.595	6.100	176.695
<i>Undervisningsministeriet</i>				
Folkeskolen, drift	59.717	64.196	9.400	73.596
, anlæg	7.800	8.385	-	8.385
Friskoler, drift	2.500	2.688	-	2.688
, anlæg	-	-	-	-
Fritidsundervisning, drift	3.933	4.228	2.900	7.128
, anlæg	-	-	-	-
Erhvervsskolerne, drift	24.624	26.471	7.500	33.971
, anlæg	1.600	1.720	-	1.720
Færøernes Seminarium, drift	7.662	8.237	-	8.237
, anlæg	-	-	-	-
Statens Uddannelsesstøtte	20.000	21.500	-	21.500
Undervisningsdirektoratet	-	-	-	-
Undervisningsministeriet i alt	127.836	137.425	19.800	157.225
<i>Fiskeriministeriet</i>				
Færøernes Fiskerilaboratorium, drift	914	983	-	983
, anlæg	-	-	-	-
Fiskeriministeriet i alt	914	983	-	983
<i>Industriministeriet</i>				
Færøernes Maskinskole	2.100	2.258	-	2.258
Industriministeriet i alt	2.100	2.258	-	2.258

Finansministeriet

Pension, lærere	6.165 73	6.627 78	- -	6.627 ²⁾ 78 ²⁾
Børneforsorgens pensionsordning				
Finansministeriet i alt	6.238	6.705	- ²⁾	6.705 ²⁾
Bloktilskud i alt	397.938	427.789	33.900	461.689

1) Endelig fastlæggelse beror på opgørelse af udgifterne ved indlæggelser på Rigshospitalet.

2) Endelig fastlæggelse beror på udformning af ordning for overførsel af statens pensionsbetalinger.

Refusioner

Område/Udgiftsart 1.000 kr.	25 pct. refusion 1986-budgettal	50 pct. refusion 1986-budgettal	Aftalte justeringer i forhold til budget
<i>Socialministeriet</i>			
Folkepension	-	78.843	Indenfor en ramme på 6,0 mill. kr. i årlige statslige merudgifter i 1987-prisniveau justeres satserne på pensionsområdet, således at der med hensyn til forskelle i beskatning m.v. sikres samme disponible indkomst til pensionsmodtagere på Færøerne og i Danmark. Det forudsættes, at der gennemføres kompenserende besparelser på 5,5 mill. kr.
Invalidepension	-	29.133	
Enkepension	-	1.188	
Personlige tillæg, omsorgsarbejde, revalidering og hjælpemidler	2.665	-	
Kontanthjælp efter forsorgsloven	5.222	-	
Daginstitutioner	10.125	-	
Børneforsorg i øvrigt	2.700	-	
Sygedagpenge	6.906	-	Barselshvilen på Færøerne forlænges inden for en ramme på 2,5 mill. kr. i årlige statslige merudgifter i 1987-prisniveau
Refusioner i alt	27.618	109.164	8.500